

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

RESOLUCIÓ d'11 de febrer de 2013, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'incoa expedient per a complementar la declaració de Bé d'Interès Cultural del Castell i les Muralles de Castalla, sitis en el terme municipal de Castalla (Alacant), per mitjà de la delimitació del seu entorn de protecció i l'establiment de la normativa protectora d'este, i s'obri període d'informació pública. [2013/1837]

La disposició adicional primera de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià considera béns d'interès cultural integrants del patrimoni cultural valencià tots els béns existents al territori de la Comunitat Valenciana que a l'entrada en vigor de la mencionada llei ja hagen sigut declarats com a tals a l'empara de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol, tant per mitjà d'expedient individualitzat com en virtut del que estableix l'article 40.2 de la dita llei i les seues disposicions additionals primera i segona. En virtut de l'atribució legal de condició monumental continguda en les seues disposicions additionals primera i segona d'esta última norma, el Castell i les Muralles de Castalla, sitis en el terme municipal de Castalla (Alacant) constituïxen, per tant, per ministeri de la llei, un Bé d'Interès Cultural amb la categoria de monument.

En aplicació del que disposa la disposició transitòria primera, paràgraf segon, de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat podrà complementar amb les noves mencions i determinacions de la mencionada llei les declaracions produïdes amb anterioritat a l'entrada en vigor d'esta.

En compliment del que disposen els articles 27 i 28 de la Llei d'11 de juny de 1998, de Patrimoni Cultural Valencià, i vist l'informe emés pel Servei del Patrimoni Cultural i la proposta elevada per la Direcció General de Cultura, favorable a la complementació de la declaració de Bé d'Interès Cultural del Castell i les Muralles de Castalla, sitis en el terme municipal de Castalla (Alacant) per mitjà de la delimitació del seu entorn de protecció i l'establiment de la normativa protectora per a este, la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport ha resultat:

Primer

Incoar expedient per a complementar la declaració de Bé d'Interès Cultural del Castell i les Muralles de Castalla, sitis en el terme municipal de Castalla, per mitjà de la delimitació del seu entorn de protecció i l'establiment de la normativa protectora per a este en els annexos adjunts a esta resolució, encomanant-ne la tramitació a la Direcció General de Cultura de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport.

Segon

L'entorn de protecció del Bé d'Interès Cultural queda definit tant literalment com gràficament en els annexos adjunts que formen part d'esta resolució. La documentació complementària forma part de l'expedient corresponent.

Tercer

En compliment del que s'estableix en l'article 27.3 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, es notifica esta resolució a l'Ajuntament de Castalla i als interessats, i se'ls fa saber que, de conformitat amb el que estableixen els articles 35 i 36 en relació amb el 27.4 de la llei, la realització de qualsevol intervenció, tant al monument com al seu entorn, haurà de ser autoritzada preceptivament per esta Direcció General de Cultura de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport amb caràcter previ a la realització i a l'atorgament de llicència municipal, si és el cas, quan esta resulte preceptiva.

Quart

Esta incoació, d'acord amb el que estableix l'article 33 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, determina la sus-

Conselleria de Educación, Cultura y Deporte

RESOLUCIÓN de 11 de febrero de 2013, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, por la que se incoa expediente para complementar la declaración de Bien de Interés Cultural del Castillo y Murallas de Castalla, sitas en el término municipal de Castalla (Alicante), mediante la delimitación de su entorno de protección y establecimiento de normativa protectora del mismo y se abre período de información pública. [2013/1837]

La disposición adicional primera de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano considera Bienes de Interés Cultural integrantes del Patrimonio Cultural Valenciano, todos los Bienes existentes en el territorio de la Comunidad Valenciana que a la entrada en vigor de la misma ya hayan sido declarados como tales al amparo de la Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español, tanto mediante expediente individualizado como en virtud de lo establecido en el artículo 40.2 de dicha ley y en sus disposiciones adicionales primera y segunda. En virtud de la atribución legal de condición monumental contenida en sus disposiciones adicionales primera y segunda de esta última norma, el Castillo y Murallas de Castalla, sitas en el término municipal de Castalla (Alicante) constituyen pues por ministerio de la ley un Bien de Interés Cultural con la categoría de Monumento.

En aplicación de lo dispuesto en la disposición transitoria primera, párrafo segundo de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte de la Generalitat podrá complementar con las nuevas menciones y determinaciones de esta ley las declaraciones producidas con anterioridad a la entrada en vigor de la misma.

En cumplimiento de lo que disponen los artículos 27 y 28 de la Ley, de 11 de junio de 1998, de Patrimonio Cultural Valenciano, y visto el informe emitido por el Servicio del Patrimonio Cultural y la propuesta elevada por la Dirección General de Cultura, favorable a la complementación de la declaración de Bien de Interés Cultural del Castillo y Murallas de Castalla, sitas en el término municipal de Castalla (Alicante) mediante la delimitación de su entorno de protección y establecimiento de la normativa protectora para el mismo, la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, ha resuelto:

Primero

Incoar expediente para complementar la declaración de Bien de Interés Cultural del Castillo y Murallas de Castalla, sitas en el término municipal de Castalla, mediante la delimitación de su entorno de protección y establecimiento de la normativa protectora para el mismo en los anexos adjuntos a la presente resolución, encomendando su tramitación a la Dirección General de Cultura de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte.

Segundo

El entorno de protección del Bien de Interés Cultural queda definido tanto literal como gráficamente en los anexos adjuntos que forman parte de la presente resolución. La documentación complementaria obra en el expediente de su razón.

Tercero

En cumplimiento de lo preceptuado en el artículo 27.3 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, notificar esta resolución al Ayuntamiento de Castalla y a los interesados y hacerles saber que, de conformidad con lo que establecen los artículos 35 y 36 en relación con el 27.4 de la Ley, la realización de cualquier intervención, tanto en el monumento como en su entorno, deberá ser autorizada preceptivamente por esta Dirección General de Cultura de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte con carácter previo a su realización y al otorgamiento de licencia municipal en su caso, cuando esta resulte preceptiva.

Cuarto

La presente incoación, de acuerdo con lo establecido en el artículo 33 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano,

pensió de l'atorgament de llicències municipals de parcel·lació, urbanització, construcció, demolició, activitat i qualssevol actes d'edificació i ús del sòl que afecten l'immoble i el seu entorn de protecció, així com de les esmentades actuacions quan siguin dutes a terme directament per les entitats locals. Queden igualment suspesos els efectes de les ja atorgades, suspensió dels efectes de la qual, de conformitat amb la limitació temporal continguda en el paràgraf segon de l'article 33 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, es resoldran després de la culminació d'esta complementació. No obstant això, la Direcció General de Cultura de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport podrà autoritzar les actuacions mencionades quan considere que manifestament no perjudiquen els valors del bé que motiven la incoació, així com les obres que, per causa major o interès general, hagen de realitzar-se inajornablement, segons el que disposa el paràgraf primer del referit article.

Quint

Que en compliment del que s'establix en l'article 27.3 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, es notifique esta resolució al Registre General de Béns d'Interès Cultural dependent de l'Administració General de l'Estat per a l'anotació preventiva.

Sext

D'acord amb el que preveu l'article 86 de la Llei 30/92, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, i l'article 27 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, s'obri el període d'informació pública a fi que totes les persones que tinguen interès puguen examinar l'expedient durant el termini d'un mes a partir de la publicació d'esta resolució en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*. L'expedient estarà a disposició dels interessats en la Direcció General de Cultura de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, avinguda de la Constitució, núm. 284, de València.

Sèptim

Que esta resolució amb els seus annexos es publique en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana* i en el *Boletín Oficial del Estado*.

València, 11 de febrer de 2013.– La consellera d'Educació, Cultura i Esport: Maria José Catalá Verdet.

ANNEX I

Descripció del monument del castell i les muralles de Castalla, de les seues parts integrants i determinació d'altres béns patrimonials que se situen en l'àmbit protegit

Castell de Castalla: Corona un turó estratègic, a 780 metres sobre el nivell del mar, ubicat quasi al centre de la comarca de la Foia de Castalla (nord de la província d'Alacant). El seu emplaçament estratègic i la proximitat als recursos hídrics i les terres de cultiu, van propiciar l'ocupació del turó sobre el qual s'assenta el castell des de l'edat del bronze (segon mil·lenni a. C.) i durant les èpoques ibera i romana (segles V a. C. IV d. C.) (Cerdà, 1983). Quant a la fortificació pròpiament dita, es compon de tres parts (restaurades entre els anys 2003 i 2006): el Palau o residència senyorial, el Pati d'Armes i la Torre Grossa, amb una cronologia que comprén entre els segles XI i XVI.

• *Palau:* Posseïx una planta pseudorectangular, amb torres en tres dels angles, quatre altures i estances organitzades al voltant d'un pati central amb aljub. La torre circular presenta troneres de creu i orbe, semblants a altres d'edificis baixmedievals com el Palau Comtal de Cocentaina o el Palau d'Altamira d'Elx. El sistema d'accés està a la cara est de l'edifici, encara que, en primer lloc, és necessari salvar una rampa ascendent i un corredor d'accés rectangular. Des del punt de vista castellològic el Palau pertany al tipus de construccions (junt amb el Castell de Fornà, el castellet d'Olimbroi, el castell palauet de Cox i el castell de Crevillent, tots a la província d'Alacant) denominades *domus maior*, caracteritzades per la seua funció domèstica com a residència del senyor

determina la suspensió del otorgament de llicències municipals de parcel·lació, urbanització, construcció, demolició, activitat i cualesquiera actes de edificació i uso del suelo que afecten al inmueble y su entorno de protección, así como de dichas actuaciones cuando sean llevadas a cabo directamente por las entidades locales. Quedan, igualmente suspendidos los efectos de las ya otorgadas, suspensión cuyos efectos y, de conformidad con la limitación temporal contenida en el párrafo segundo del artículo 33 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, se resolverán tras la culminación de la presente complementación. No obstante la Dirección General de Cultura de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, podrá autorizar las actuaciones mencionadas cuando considere que manifestamente no perjudican los valores del bien que motivan la incoación, así como las obras que por causa mayor o interés general hubieran de realizarse inaplazablemente, según lo dispuesto en el párrafo primero del referido artículo.

Quinto

Que en cumplimiento de lo preceptuado en el artículo 27.3 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, se notifique la presente resolución al Registro General de Bienes de Interés Cultural dependiente de la Administración General del Estado para su anotación preventiva.

Sexto

Conforme a lo previsto en el artículo 86 de la Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común, y en el artículo 27 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, abrir período de información pública, a fin de que cuantas personas tengan interés puedan examinar el expediente durante el plazo de un mes a partir de la publicación de la presente resolución en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*. El expediente estará a disposición de los interesados en la Dirección General de Cultura, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, avda. de la Constitución, núm. 284, de Valencia.

Séptimo

Que la presente resolución con sus anexos se publique en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana* y en el *Boletín Oficial del Estado*.

Valencia, 11 de febrero de 2013.– La consellera de Educación, Cultura y Deporte: Maria José Catalá Verdet.

ANEXO I

Descripción del monumento del castillo y murallas de Castalla, de sus partes integrantes y determinación de otros bienes patrimoniales que se sitúan en el ámbito protegido

Castillo de Castalla: Corona un estratégico cerro, a 780 m snm, ubicado casi en el centro de la comarca de la Foia de Castalla (N de la provincia de Alicante). Su estratégico emplazamiento y proximidad a los recursos hidrológicos y las tierras de cultivo, propiciaron la ocupación del cerro sobre el que se asienta el castillo desde la Edad del Bronce (II milenio a.C.) y durante las épocas ibera y romana (siglos V a.C. IV d.C.) (Cerdà, 1983). En cuanto a la fortificación propiamente dicha, se compone de tres partes (restauradas entre los años 2003 y 2006): el Palau o residencia señorial, el Pati d'Armes y la Torre Grossa, con una cronología que abarca entre los siglos XI y XVI.

• *Palau:* Posee una planta pseudorectangular, con torres en tres de sus ángulos, cuatro alturas y estancias organizadas alrededor de un patio central con aljibe. La torre circular presenta troneras de cruz y orbe, semejantes a otras de edificios bajo medievales como el Palacio Condal de Cocentaina o el Palacio de Altamira de Elche. El sistema de acceso se encuentra en la cara este del edificio aunque, en primer lugar, es necesario salvar una rampa ascendente y un corredor de acceso rectangular. Desde el punto de vista castellològic el Palau pertenece al tipo de construcciones –junto con el Castell de Fornà, el castillejo de Olimbroi, el castillo– palacete de Cox y el castillo de Crevillent, todas ellas en la provincia de Alicante– denominadas *domus maior*, caracterizadas por su función domèstica como residencia del señor feudal (Menéndez,

feudal (Menéndez, 2010: 32). Va ser construït entre la segona mitat del segle XIV i al llarg del segle XV.

• Pati d'Armes: Es tracta d'un gran espai obert, que alberga una sèrie d'estructures, amb distint grau de conservació, pertanyents a diferents fases (Ortega i Esquembre, 2010):

- Andalusí
- Taifal (segle XI)
- Almohade (segle XII-1244)
- Cristià
- Medieval (1244-1299, segles XIV i XV)
- Modern (segle XVI)

Les estructures corresponen a espais d'emmagatzematge –en alguns casos amb llars–, abeuradors, coberts o estables per a animals, vials per al trànsit de persones i animals, i canalitzacions i depòsit d'aigua. El pati està delimitat per dos llenços de muralles: l'un a l'oest i l'altre a l'est, que connecten el Palau amb la Torre Grossa. La muralla oest presenta merlets i espilleres davall la línia d'estos, mentres que la muralla est no en té. A més, a la muralla oest hi ha els orificis dels antics mantellets. D'altra banda, la muralla est no guarda cap tipus de coronament, només hi queden les restes d'una torre menuda de planta rectangular i arrancada de murs en talús. En esta es troba la porta d'accés a la fortificació. Esta és de carreu, que forma un arc de mig punt a l'exterior i rebaixat a l'interior, amb marques de picapedrer. A la part superior queden restes d'un matacà. Les muralles i la porta d'accés han sigut adscrites, tradicionalment, als segles XIV i XV (Bevià *et al.*, 1985; Navarro, 1997). Recentment, J. R. Ortega i M. A. Esquembre (2010: 95), autors de l'actuació arqueològica al Pati d'Armes, plantegen, a partir dels resultats d'esta, la hipòtesi que la muralla est es construïra durant els segles XII i 1244 (fase andalusina almohade). Esta seria reutilitzada pels cristians després de l'ocupació del castell, encara que farien modificacions com la construcció de la porta entre la segona mitat del segle XIV o algun moment indeterminat del segle XV.

• Torre Grossa: Construcció situada al sud del recinte murallat i construïda l'any 1529. És de planta circular i posseïx dos altures, rematades per una coberta amb merlets espillats. S'hi accedix per una porta d'arc de mig punt de carreu. Presenta alguns elements d'intenció artística, com una finestreta amb arc conopial que il·lumina l'escala, una gàrgola i un *ihesus*, junt amb elements defensius, funcionalment inútils per la seua incomoditat d'accés i escassa visibilitat, com quatre troneres per a arma de foc de la planta baixa. Les dos plantes estan cobertes per una volta semiesfèrica, resoltes amb un sistema d'encofrat perdut de canyes (Bevià, 2010; Bevià *et al.*, 1985).

• L'Albacar: A la plataforma superior del turó, al costat del Palau, hi ha les restes d'una estructura identificada hipotèticament –ja que encara no ha sigut investigada– com un possible albacar construït en el segle XI, alhora que el *hísn* andalusí (Ortega i Esquembre, 2010: 89-95). Encara que no s'ha pogut delimitar en tots els seus costats, ocupa uns 2.592 m² i apareix compartimentat en dos recintes. El primer, amb una superfície d'uns 1.484 m² i el segon que l'envolta, amb superfície d'uns 1.108 m². S'han localitzat trams de sis murs amb la longitud següent: mur 1 (4,73 m), mur 2 (21,92 m), mur 3 (4,73 m), mur 4 (4,77 m), mur 5 (31, 91 m) i mur 6 (38,30 m). Els trams 3, 4 i 5, encara que separats, pareixen formar part del mateix mur. En cas de ser així, es tractaria d'un llenç de 41,41 m de longitud (Mira i Ortega, 2010). Les restes constructives més visibles es componen d'un nucli de tàpia, possiblement de terra o amb poca calç, amb el parament extern format per pedres de paredar de grandària menuda i/o mitjana encastades i/o adossades a la tàpia i travades amb morter de calç.

Muralles de Castalla:

• Llenços de muralles: Seguint la hipòtesi plantejada per J. R. Ortega i M. A. Esquembre (2010: 90), es documenta un primer llenç de muralles al costat de l'Ermita de la Sang. Este posseïx una longitud de 77,28 m, i presenta un ixent en forma de falca i les restes d'una possible torre. La muralla connectaria, possiblement, amb el parament est de l'ermita, construït arran de la roca del turó. D'esta manera, el parament funcionaria com una prolongació de la mateixa muralla fins a la porta d'accés. La seua part millor conservada quasi supera els dos metres d'altura, i posseïx una fonamentació feta amb una primera filada de

2010: 32). Fue construido entre la segunda mitad del siglo XIV y a lo largo del siglo XV.

• Patio de Armas: Se trata de un gran espacio abierto, que alberga una serie de estructuras, con distinto grado de conservación, pertenecientes a diferentes fases (Ortega y Esquembre, 2010):

- Andalusí
- Taifal (siglo XI)
- Almohade (siglo XII-1244)
- Cristiano
- Medieval (1244-1299, siglos XIV y XV)
- Moderno (siglo XVI)

Las estructuras corresponden a espacios de almacenaje –en algunos casos con hogares–, abrevaderos, cobertizos y/o establos para animales, viales para el tránsito de personas y animales; y canalizaciones y depósito de agua. El patio está delimitado por dos lienzos de murallas uno al oeste y otro al este, que conectan el Palau con la Torre Grossa. La muralla oeste presenta merlones y aspilleras bajo la línea de estos, mientras que la muralla este carece de ellos. Además, en la muralla oeste se encuentran los orificios de los antiguos manteletes. Por otro lado, la muralla este no guarda ningún tipo de coronación, quedando solo los restos de una pequeña torre de planta rectangular y arranque de muros en talud. En ella se encuentra la puerta de acceso a la fortificación. Ésta es de sillería, formando un arco de medio punto en el exterior y rebajado en el interior, con marcas de cantería. En su parte superior quedan restos de un matacán. Las murallas y la puerta de acceso han sido adscritas, tradicionalmente, a los siglos XIV y XV (Bevià *et al.*, 1985; Navarro, 1997). Recientemente, J. R. Ortega y M. A. Esquembre (2010: 95), autores de la actuación arqueológica en el Pati d'Armes, plantean, a partir de los resultados de la misma, la hipótesis de que la muralla este se construyese durante los siglos XII y 1244 (fase andalusí almohade). Ésta sería reutilizada por los cristianos tras la ocupación del castillo, aunque realizarían modificaciones como la construcción de la puerta entre la segunda mitad del siglo XIV o algún momento indeterminado del siglo XV.

• Torre Grossa: Construcción situada al sur del recinto amurallado y construida en el año 1529. Es de planta circular y posee dos alturas, rematadas por una cubierta con merlones aspillados. Su acceso se realiza por una puerta de arco de medio punto de sillería. Presenta algunos elementos de intención artística como una ventanilla con arco conopial que ilumina la escalera, una gárgola y un *ihesus*, junto con elementos defensivos, funcionalmente inútiles por su incomodidad de acceso y escasa visibilidad, como cuatro troneras para arma de fuego de la planta baja. Ambas plantas están cubiertas por una bóveda semiesférica resueltas con un sistema de encofrado perdido de cañas (Bevià, 2010; Bevià *et al.*, 1985).

• El Albacar: En la plataforma superior del cerro, junto al Palau se encuentran los restos de una estructura identificada hipotéticamente –pues todavía no ha sido investigada–, como un posible albacar construido en el siglo XI al tiempo que el *hísn* andalusí (Ortega y Esquembre, 2010: 89-95). Aunque no se han podido delimitar en todos sus lados, ocupa unos 2.592 m² y aparece compartimentado en dos recintos. El primero, con una superficie de unos 1.484 m² y el segundo que lo envuelve, con superficie de unos 1.108 m². Se han localizado tramos de seis muros con la siguiente longitud: muro 1 (4,73 m), muro 2 (21,92 m), muro 3 (4,73 m), muro 4 (4,77 m), muro 5 (31, 91 m) y muro 6 (38,30 m). Los tramos tres, cuatro y cinco, aunque separados, parecen formar parte del mismo muro. En caso de ser así, se trataría de un lienzo de 41,41 m de longitud (Mira y Ortega, 2010). Los restos constructivos más visibles se componen de un núcleo de tapia, posiblemente de tierra o con poca cal, con el paramento externo formado por mampuestos de pequeño y/o mediano tamaño empotrados y/o adosados a la tapia y trabados con mortero de cal.

Muralles de Castalla:

• Lenzos de murallas: Siguiendo la hipótesis planteada por J. R. Ortega y M.A. Esquembre (2010: 90), se documenta un primer lienzo de murallas junto a la ermita de la Sang. Éste posee una longitud de 77,28 m y cuenta con un saliente en forma de cuña y los restos de una posible torre. La muralla conectaría, posiblemente, con el paramento este de la ermita, construido a ras de la roca del cerro. De esta manera, el paramento funcionaría como una prolongación de la misma muralla hasta la puerta de acceso. Su parte mejor conservada casi supera los dos metros de altura, y posee una cimentación realizada con una primera hilada de

pedres de grans mides, de 0,50 x 0,60 m de mitjana, després de la qual hi ha set filades més de pedres irregulars travades amb morter de calç. Encara que ací no s'aprecie, altres trams de la muralla es componen d'un nucli de tàpia, possiblement de terra o amb poca calç, amb el parament extern format per pedres de paredar de grandària menuda i/o mitjana encastades i/o adossades a la tàpia i travades amb morter de calç. Este sistema, encara que amb variacions quant a la composició de la tàpia, està present en diverses construccions del turó del castell, ja siguen de cronologia andalusina o cristiana baixmedieval, com l'aljub (Ortega i Esquembre, 2010: 90-92) o els llenços de muralles del Pati d'Armes del castell (Bevià *et al.*, 1985: 30). Pròxim al primer, i també a la vessant oest, hi ha un segon llenç de muralla, format per quatre murs que, en principi, pareix que no estan connectats entre si. Les seues longituds són les següents: mur 1 (2,24 m), mur 2 (4,08 m), mur 3 (4,54 m), mur 4 (19,50 m) i mur 5 (a la vessant oest, 4,66 m). A nivell constructiu pareix que es van alçar amb la mateixa tècnica i materials descrits en el paràgraf anterior. Sobre la seua cronologia, J. R. Ortega i M. A. Esquembre (2010: 92-94) apunten la hipòtesi que tinguen el seu origen en el segle XII, encara que no és descartable que les actuals muralles que s'observen siguen posteriors. En este sentit, destaca l'orde del rei Jaume II per a l'emmurallament de la vila de Castalla (5 de maig de 1306).

- Portal de la Vila: El sistema d'ingrés a la vila està format per una rampa d'accés i una doble porta en forma de colze, semblant al sistema d'accés al Palau, amb arcs de mig punt de carreu.

Altres béns patrimonials compresos en l'antic àmbit fortificat: l'antiga Vila de Castalla:

L'antiga vila de Castalla estava situada en els vessants sud i est del turó del castell. La senda que conduïx al castell discorre pel solar de la vila i és, per tant, el camí històric d'accés que comunica vila i castell. Els seus orígens podrien situar-se en el segle XII (Ortega i Esquembre, 2010: 92-94), encara que el seu desenrotllament com a població no es va produir fins a la concessió de la carta de poblament a Castalla per part del rei Alfons el Liberal (5 de maig de 1287). D'altra banda, es tracta d'un dels béns culturals més desconeguts, perquè fins fa poc (2009) no es va començar a abordar de manera global la seua investigació. Per això, encara són més nombroses les incògnites que les respostes que poden donar-se sobre la vila, encara que els treballs duts a terme pel Servei Municipal de Patrimoni Cultural de Castalla les van resolent.

D'acord amb la seua naturalesa, cal atribuir-li la condició de Bé de Rellevància Local amb la categoria d'Espai de Protecció Arqueològica, i per consegüent incloure el bé en la Secció Segona de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià, amb independència que l'entitat d'algunes de les seues restes o immobles subsistents puguen tindre o merèixer el seu propi reconeixement patrimonial individualitzat.

Béns arquitectònics de l'antiga vila documentats:

- L'Aljub o cisterna: Es tracta d'un dipòsit d'aigua rectangular situat en el vessant est del turó, al costat del camí d'accés a la fortificació. Ha sigut objecte d'un estudi parcial per part de J. R. Ortega i M. A. Esquembre (2010: 90-92), del qual es poden destacar les qüestions següents:

- Presenta planta rectangular.
- Les seues dimensions i, per tant, la seua capacitat d'emmagatzematge superen les dels aljubs del Pati d'Armes i el Palau.
- Presenta la pèrdua de la volta de canó que el cobria, encara que es conserven les seues arrancades en els laterals est i oest.
- Va ser construït amb tàpia de morter de calç i pedres de grandària mitjana i xicoteta, formant pedres de paredar.
- Per la seua morfologia, semblant a la de l'aljub del Pati d'Armes, potser es tracta d'un aljub andalusí.
- La seua existència està documentada l'any 1456 (Leal, 1996), ja que apareix arrellegat en el llibre padró de riquesa rústica i urbana com l'aljub de la vila.

- Ermita de la Sang: Es tracta d'un temple de planta rectangular situat en la part baixa del vessant est del turó del castell (sitia a la parcel·la 35 de l'illa cadastral núm. 29497). D'esta manera, també va poder utilitzar-se com a part del primer llenç de muralla de la vila. La seua construcció es va fer en el segle XIV i fins a 1571, any del trasllat a la

pedras de gran tamaño de 0,50*0,60 m de media, tras la cual hay otras siete hiladas de piedras irregulares trabadas con mortero de cal. Aunque aquí no se aprecie, otros tramos de la muralla se componen de un núcleo de tapia, posiblemente de tierra o con poca cal, con el paramento externo formado por mampuestos de pequeño y/o mediano tamaño empotrados y/o adosados a la tapia y trabados con mortero de cal. Este sistema, aunque con variaciones en cuanto a la composición de la tapia, está presente en diversas construcciones del cerro del castillo, ya sean de cronología andalusí o cristiana bajo medieval, como el aljibe (Ortega y Esquembre, 2010: 90-92), o los lienzos de murallas del Pati d'Armes del castillo (Bevià *et al.*, 1985: 30). Próximo al primero, y también en la ladera oeste, se encuentra un segundo lienzo de muralla, formado por cuatro muros que, en principio, parece que no están conectados entre sí. Sus longitudes son las siguientes: muro 1 (2,24 m), muro 2 (4,08 m), muro 3 (4,54 m), muro 4 (19,50 m) y muro 5 (en la ladera oeste, 4,66 m). A nivel constructivo parece que se levantaron con la misma técnica y materiales descritos en el párrafo anterior. Sobre su cronología, J.R. Ortega y M.A. Esquembre (2010: 92-94) apuntan la hipótesis de que tengan su origen en el siglo XI, aunque no es descartable que las actuales murallas que se observan sean posteriores. En este sentido destaca la orden del rey Jaume II para el amurallamiento de la vila de Castalla (5 de mayo de 1306).

- Portal de la Vila: El sistema de ingreso a la vila está formado por una rampa de acceso y una doble puerta en forma de codo, similar al sistema de acceso al Palau, con arcos de medio punto de sillería.

Otros bienes patrimoniales comprendidos en el antiguo ámbito fortificado: La Antigua Vila de Castalla:

La Antigua Vila de Castalla situaba en las laderas sur y este del cerro del castillo. El sendero que conduce al castillo discurre por el solar de la vila y es, por tanto, el camino histórico de acceso que comunica Vila y castillo. Sus orígenes podrían situarse en el siglo XI (Ortega y Esquembre, 2010: 92-94), aunque su desarrollo como población no se produjo hasta la concesión de carta puebla a Castalla por parte del rey Alfonso el Liberal (5 de mayo de 1287). Por otro lado, se trata de uno de los bienes culturales más desconocidos, pues hasta fechas recientes (2009), no se empezó a abordar de forma global su investigación. Por ello, todavía son numerosas las incógnitas que las respuestas que pueden darse sobre la Vila, aunque los trabajos desarrollados por el Servicio Municipal de Patrimonio Cultural de Castalla las van despejando.

Conforme a su naturaleza cabe atribuirle la condición de Bien de Relevancia Local con la categoría de Espacio de Protección arqueológica, y por consiguiente incluir el bien en la Sección Segunda del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano, con independencia de que la entidad de algunos de sus restos o inmuebles subsistentes puedan ostentar o merecer su propio reconocimiento patrimonial individualizado.

Bienes arquitectónicos de la Antigua Vila documentados:

- L'Aljub, Aljibe o cisterna: Se trata de un depósito de agua rectangular situado en la ladera este del cerro, junto al camino de acceso a la fortificación. Ha sido objeto de un estudio parcial por parte de J.R. Ortega y M.A. Esquembre (2010: 90-92), del que se pueden destacar las siguientes cuestiones:

- Presenta planta rectangular
- Su tamaño y, por tanto, su capacidad de almacenaje supera a la de los aljibes del Patio de Armas y el Palau.
- Presenta la pérdida de la bóveda de cañón que lo cubría, aunque se conservan sus arranques en los laterales este y oeste.
- Fue construido con tapial de mortero de cal y piedras de mediano y pequeño tamaño, formando mampuestos.
- Por su morfología, similar a la del aljibe del Pati d'Armes, puede que se trate de un aljibe andalusí.
- Su existencia se encuentra documentada en el año 1456 (Leal, 1996), al aparecer recogido en el llibre padró de riquesa rústica i urbana como l'aljub de la vila.

- Ermita de la Sang: Se trata de un templo de planta rectangular situado en la parte baja de la ladera este del cerro del castillo (sitia en la parcela 35 de la manzana catastral núm. 29497). De esta forma, también, pudo utilizarse como parte del primer lienzo de muralla de la vila. Su construcción se realizó en el siglo XIV y hasta 1571, año del traslado a la nueva iglesia,

nova església, va ser l'església parroquial de Castalla amb l'advocació a Santa Maria. Sis anys més tard, amb la constitució de la Confraria de la Preciosíssima Sang de Crist, es va convertir en la seua seu i va passar a denominar-se ermita de la Sang (Torró, 1982: 111). Es tracta, igual que la parròquia vella de Xixona i l'ermita de Sant Sebastià d'Elx, d'un edifici gòtic d'una sola nau, amb coberta de fusta sobre arcs diafragmes ogivals, que dividixen la nau en sis trams (Vidal i Navarro, 1985: 449). Compta amb capelles simulades als laterals datades entre els segles xv i xix. Algunes d'estes foren sufragades per famílies de Castalla, com la dels Pérez. Originàriament degué disposar de tres naus, però l'augment demogràfic va aconsellar-ne l'ampliació en 1436, afegint-hi dos trams als peus i un en el presbiteri (Torró, 1982: 107-108; Vidal i Navarro, 1985: 449). La porta principal d'accés està construïda en carreu i forma un arc de mig punt. L'eix principal està presidit per un cambril del segle xviii, de planta quadrada i cúpula, amb pintures murals de F. Mira, restaurades l'any 2011, que s'erigix en altar. Estes representen les escenes dels set dolors de la Mare de Déu, comuns en la iconografia de les ermites dedicades a la Sang de Crist. En este mateix espai hi ha un paviment i sòcol ceràmic, datat també del segle xviii, procedents dels tallers de Manises o Paterna. Als costats, es localitzen la sagristia i l'escala que conduïx a la cripta. Utilitzada per a inhumar els habitants de Castalla entre el segle xiv i 1571 (any de benedicció del nou temple parroquial), es van descobrir durant les actuacions dutes a terme en el temple entre 1965 i 1981. La major part dels difunts van ser trets i depositats al cementeri actual, encara que a l'ermita encara romanen les restes d'uns 187 individus. Tres d'ells conserven restes de teixit, possiblement el sudari amb què van ser embolicats quan van morir. A més d'esta cripta comuna, n'hi havia d'altres de caràcter familiar, com la dels Vilanova, senyors de Castalla (Torró, 1982: 79). Entre 1962 i 1981 va ser sotmesa a un desafortunat procés de rehabilitació que va transformar-ne la fisonomia, donant-li un aspecte semblant al de l'església de Santa Àgueda, situada al Barri Gòtic de Barcelona (Torró, 1982: 118). L'ermita, tant per la seua importància i significat, com per ser una edificació religiosa anterior a 1940, té la categoria de Bé de Rellevància Local amb categoria de Monument d'Interès Local, en virtut de l'atribució genèrica que efectua la disposició transitòria quinta de la Llei 5/2007, 9 de febrer, de modificació de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià i que, per allò que s'ha exposat anteriorment, ara s'eleva a definitiva.

Béns relacionats amb l'antiga vila de naturalesa arqueològica que es coneixen:

- Estructures diverses: Denominació genèrica que es referix a les restes d'un mur localitzades a l'esplanada d'accés al calvari. Es tracta d'un mur de 8,04 x 2,07 x 2,50 m, construït amb maçoneria de grandària menuda i mitjana, travada amb morter de calç (Ortega i Mira, 2010). Hipotèticament, és possible que esta construcció funcionara com a conducció de l'aigua de pluja, perquè pareix que l'interior està buit, procedent dels vessants rocosos fins a l'aljub de la vila o fins a alguna font o abeurador.

- Possible Necròpolis del Fossar Vell: Este topònim, documentat l'any 1456 en el llibre padró de riquesa rústica i urbana (Leal, 1996: 137), identifica una planura situada al vessant nord del turó. El seu nom ha permès plantejar a l'equip d'arqueòlegs que va treballar en l'excavació del Pati d'Armes, la possible existència d'una necròpolis relacionada amb l'ocupació andalusina del turó, entre el segle x i 1244 (any de l'arribada dels cristians) (Ortega i Esquembre, 2010: 90; Soler, 2006: 142).

ANNEX II

Delimitació literal del monument i el seu entorn de protecció

Entorn de protecció

Justificació de la delimitació proposada

El criteri general seguit per a delimitar l'entorn de protecció, tenint en compte la singularitat orogràfica de la ubicació d'este monument que garanteix la seua imponent presència sobre el territori circumdant fins i tot en llargues distàncies, ha sigut incloure la totalitat del monticle on s'emplaça, que inclou els perímetres de presumpció arqueològica i l'àmbit de contigüitat que conforma el seu paisatge consubstancial:

fue la Iglesia Parroquial de Castalla con la advocación a Santa María. Seis años más tarde, con la constitución de la Cofradía de la Preciosísima Sangre de Cristo, se convirtió en su sede y pasó a denominarse Ermita de la Sang (Torró, 1982: 111). Se trata, al igual que la parroquia vieja de Xixona y la ermita de San Sebastián de Elche, de un edificio gótico de una sola nave, con cubierta de madera sobre arcos diafragmas ojivales, que dividen la nave en seis tramos (Vidal y Navarro, 1985: 449). Cuenta con capillas simuladas en los laterales datadas entre los siglos XV y XIX. Algunas de ellas fueran sufragadas por familias de Castalla, como la de los Pérez. Originalmente debió disponer de tres naves, pero el aumento demográfico aconsejó su ampliación en 1436, añadiendo dos tramos a los pies y uno en el presbiterio (Torró, 1982: 107-108; Vidal y Navarro, 1985: 449). La puerta principal de acceso está construida en sillería y forma un arco de medio punto. El eje principal, está presidido por un camarín del siglo XVIII, de planta cuadrada y cúpula, con pinturas murales de F. Mira, restauradas en el año 2011, que se erige en altar. Estas representan las escenas de los siete Dolores de la Virgen, comunes en la iconografía de las ermitas dedicadas a la Sangre de Cristo. En este mismo espacio se encuentra un pavimento y zócalo cerámico, datado, también del siglo XVIII, procedentes de los talleres de Manises o Paterna. A sus lados, se localizan la sacristía y la escalera que conduce a la cripta. Utilizada para inhumar a los habitantes de Castalla entre el siglo XIV y 1571 –año de bendición del nuevo templo parroquial–, su descubrimiento se produjo durante las actuaciones realizadas en el templo entre 1965 y 1981. La mayor parte de los difuntos fueron sacados y depositados en el actual cementerio, aunque en la ermita todavía permanecen los restos de unos 187 individuos. Tres de ellos conservan restos de tejido, posiblemente el sudario con el que fueron envueltos al fallecer. Además de esta cripta común, existían otras de carácter familiar, como la de los Vilanova, señores de Castalla (Torró, 1982: 79). Entre 1962 y 1981 fue sometida a un desafortunado proceso de rehabilitación que transformó su fisonomía, dándole un aspecto similar al de la Iglesia de Santa Águeda, situada en el Barrio Gótico de Barcelona (Ibidem: 118). La ermita, tanto por su importancia y significado, como por ser una edificación religiosa anterior a 1940, ostenta la categoría de Bien de Relevancia Local con categoría de Monumento de Interés Local, en virtud de la atribución genérica que efectúa la Disposición Transitoria Quinta de la Ley 5/2007, 9 de febrero, de Modificación de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, y que por lo anteriormente dicho, ahora se eleva a definitiva.

Bienes relacionados con la antigua Vila de naturalesa arqueològica que se conocen:

- Estructuras varias: Denominación genérica que se refiere a los restos de un muro localizados en la explanada de acceso al Calvario. Se trata de un muro de 8,04*2,07*2,50 m, construido con mampostería de pequeño y mediano tamaño, travada con mortero de cal (Ortega y Mira, 2010). Hipotéticamente, es posible que esta construcción funcionase como conducción del agua de lluvia, pues parece que en su interior se encuentra hueca, procedente de las laderas rocosas hasta el aljub de la vila o hasta alguna fuente o abeuradero.

- Posible Necròpolis del Fossar Vell: Este topónimo, documentado en el año 1456 en el llibre padró de riquesa rústica i urbana (Leal, 1996: 137), identifica una planicie situada en la ladera norte del cerro. Su significado, cementerio en valenciano antiguo, ha permitido plantear, al equipo de arqueólogos que trabajo en la excavación del Pati de Armas, la posible existencia de una necròpolis relacionada con la ocupación andalusí del cerro, entre el siglo X y 1244 (año de la llegada de los cristianos) (Ortega y Esquembre, 2010: 90; Soler, 2006: 142).

ANEXO II

Delimitación literal del monumento y su entorno de protección

Entorno de protección

Justificación de la delimitación propuesta

El criterio general seguido para la delimitación del entorno de protección habida cuenta la singularidad orográfica de la ubicación de este monumento que garantiza su imponente presencia sobre el territorio circundante hasta en largas distancias, ha sido incluir la totalidad del montículo donde se emplaza, que incluye los perímetros de presunción arqueológica y el ámbito de colindancia que conforma su paisaje consubstancial:

– Parcel·les que limiten directament amb la que ocupa el BIC i en les quals qualsevol intervenció que es realitze pot afectar-lo tant visualment com físicament.

– Parcel·les que donen al mateix espai públic que el BIC i que constitueixen l'entorn visual i ambiental immediat, i en què qualsevol intervenció que es realitze pugui suposar una alteració de les condicions de percepció del BIC o del caràcter de l'àmbit urbà.

– Espais públics en contacte directe amb el BIC i les parcel·les enumerades anteriorment, i que constitueixen part del seu ambient immediat, accés i centre del gaudi exterior del BIC.

– Espais, edificacions o qualsevol element del paisatge urbà o no urbanitzable que, encara que no tinguen una situació d'immediatesa amb el BIC, afecten de forma fonamental a la percepció d'este.

L'àmbit delimitat de protecció del Castell i les Muralles de Castalla se solapa en part amb el nucli històric tradicional de la vila de Castalla, que, tant en els termes formals de la legislació urbanística com en consideració als valors patrimonials que incorpora, el fan mereixedor de ser inclòs com a Bé de Rellevància Local amb la categoria de Nucli Històric Tradicional. En este hi ha dos panells ceràmics anteriors a 1940 que tenen la consideració de Bé de Rellevància Local per la disposició addicional quinta de l'esmentada Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià:

– Sant Roc, c/ Punta de la Penya, 23

– Santa Maria Magdalena, pl. de la Magdalena

També destaca i mereix ser inclòs en el catàleg de béns i espais protegits com a Bé de Rellevància Local, amb categoria d'Espai Etnològic d'Interés Local, el dipòsit d'aigua 1928, situat en el vessant sud del castell, de planta rectangular, amb maçoneria i volta de rajola reforçada amb arcs faixons de rajola recolzats en mènsules de pedra motlurada recolzada en altres de rajola. Posseix una porta que, conformada amb un arc de ferradura, recorda el contorn d'un pany. Esta s'obri en un mur de rajola coronat amb frontó corb. Disposa de tres finestres més de forma rectangular, també coronades amb frontons corbs, a més d'una finestra menuda en forma d'arc de mig punt de rajola en cada llenç de paret.

Delimitació resultant de l'entorn de protecció

Descripció literal:

Origen: Cantó de l'illa cadastral núm. 25487 entre el carrer de la Ronda de la Foia i el carrer de Bovians punt A.

Sentit: antihorari.

Línia delimitadora:

Des del punt d'origen, la línia segueix cap al sud, incorporant-hi el carrer de Bovians. Continua pel carrer de Biar, la plaça de la Magdalena, el carrer de la Sang, el Trinquet, la Sang i pel carrer de la Punta de la Penya, carretera de Sax, CV-011, carrer de la Canyada, incloent-hi estos trams fins al punt d'origen A.

ANNEX III

Normativa de protecció

Normativa de protecció del monument i el seu entorn

Article 1. Règim del monument

El Castell de Castalla i les Muralles són un Bé d'Interés Cultural amb la categoria de monument i es regirà pel que disposa la secció segona del capítol III del títol II de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, així com pels plans especials de protecció que, si és el cas, s'aproven.

Article 2. Usos permesos

Els usos permesos seran tots aquells que siguen compatibles amb la posada en valor i el gaudi patrimonial del bé, i que contribuïsquen a la consecució dels mencionats fins. L'autorització particularitzada d'ús es regirà segons el que disposa l'article 18 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià.

Article 3. Règim general d'intervencions en l'entorn

Fins que no s'aprove un pla especial de protecció o instrument urbanístic assimilable, qualsevol intervenció de transcendència patrimonial que pretenga realitzar-se a l'entorn de protecció del monument, requerirà l'autorització prèvia de la conselleria competent en matèria de

– Parcelas que limitan directamente con la que ocupa el BIC, pudiendo afectar al mismo, tanto visual como físicamente cualquier intervención que se realice sobre ellas.

– Parcelas recayentes al mismo espacio público que el BIC y que constituyen el entorno visual y ambiental inmediato y en el que cualquier intervención que se realice pueda suponer una alteración de las condiciones de percepción del mismo o del carácter del ámbito urbano.

– Espacios públicos en contacto directo con el BIC y las parcelas enumeradas anteriormente y que constituyen parte de su ambiente inmediato, acceso y centro del disfrute exterior del mismo.

– Espacios, edificaciones o cualquier elemento del paisaje urbano o no urbanizable que, aún no teniendo una situación de inmediatez con el BIC, afecten de forma fundamental a la percepción del mismo.

El ámbito delimitado de protección del Castillo y Murallas de Castalla se solapa en parte con el Núcleo Histórico Tradicional de la villa de Castalla, que tanto en los términos formales de la legislación urbanística como en consideración a los valores patrimoniales que incorpora le hacen acreedor de su inclusión como Bien de Relevancia Local con la categoría de Núcleo Histórico Tradicional. En él se encuentran dos paneles cerámicos anteriores a 1940 que tienen la consideración de Bien de Relevancia Local por la Disposición Adicional Quinta de la citada Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano:

– San Roque. C/ Punta de la Peña, 23.

– Santa María Magdalena. Pl. de la Magdalena.

También destaca y merece ser incluido en el catálogo de Bienes y Espacios protegidos como Bien de Relevancia Local, con categoría de Espacio Etnológico de Interés Local, el depósito de agua 1928, situado en la ladera sur del castillo, de planta rectangular con mampostería y bóveda tabicada reforzada con arcos fajones de ladrillo apoyados en mènsulas de piedra moldurada apoyada en otras de ladrillo. Posee una puerta que conformada con un arco de herradura recuerda el contorno de una cerradura. Ésta se abre en un muro de ladrillo rematado con frontón curvo. Dispone de tres ventanas más de forma rectangular también coronadas con frontones curvos, además de una pequeña ventana en forma de arco de medio punto de ladrillo en cada testero.

Delimitación resultante del entorno de protección

Descripció literal:

Origen: Esquina de la manzana catastral núm. 25487 entre la calle Ronda de la Foia y la calle Bovians punto A.

Sentido: antihorario.

Línia delimitadora:

Desde el punto de origen la línea sigue a sur, incorporando la calle Bovians. Continúa por la calle Biar, plaza de la Magdalena, calle de la Sang, Trinquete, Sang y por la calle Punta de la Peña, carretera de Sax, CV-011, calle de la Cañada, incluyendo estos tramos hasta el punto de origen A.

ANEXO III

Normativa de protecció

Normativa de protecció del Monumento y su entorno

Artículo 1. Régimen del Monumento

El Castillo de Castalla y Murallas es un Bien de Interés Cultural con la categoría de Monumento y se regirá por lo dispuesto en la Sección Segunda del Capítulo III del Título II de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, así como por los planes especiales de protección que, en su caso, se aprueben.

Artículo 2. Usos permitidos

Los usos permitidos serán todos aquellos que sean compatibles con la puesta en valor y disfrute patrimonial del bien y contribuyan a la consecució de dichos fines. La autorización particularizada de uso se regirá según lo dispuesto por el artículo 18 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano.

Artículo 3. Régimen general de intervenciones en el entorno

En tanto no se apruebe un plan especial de protección o instrumento urbanístico asimilable, cualquier intervención de transcendencia patrimonial que pretenda realizarse en el entorno de protección del monumento, requerirá la previa autorización de la Conselleria competente en

cultura. L'autorització s'emetrà aplicant els criteris d'este decret, i si no n'hi ha, els enumerats en els articles 38 i 39 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià.

La proposta d'intervenció haurà de definir el seu abast i anar acompanyada de la documentació tècnica oportuna. També haurà d'especificar la ubicació parcel·l·lària, així com adjuntar-hi les fotografies que permeten constatar la situació actual i la seua transcendència patrimonial.

Article 4. Excepcions al règim general d'intervencions

Sense perjudi del que disposen els dos paràgrafs precedents, no necessitaran autorització prèvia de la conselleria competent en matèria de cultura les actuacions que no comporten afecció als valors protegits per esta normativa i no tinguen transcendència patrimonial, com seria el cas de les habilitacions interiors dels immobles que no afecten la seua percepció exterior i aquelles altres que es limiten a conservar, reposar i mantindre elements preexistents, siguen reversibles i no comporten alteració de la situació anterior.

L'Ajuntament, en estos supòsits, comunicarà a la conselleria competent en matèria de cultura les llicències o qualssevol altres actes administratius adoptats dins dels deu dies següents a la concessió o el seu dictat, acompanyant necessàriament a la comunicació anterior informe motivat del tècnic municipal que certifique la falta de transcendència patrimonial i l'absència d'afecció a valors protegits per esta normativa.

Article 5. Actuacions il·legals

La contravenció del que preveuen els articles precedents determinarà la responsabilitat de l'Ajuntament o dels promotors en els termes establits en l'article 37 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià.

Article 6. Règim general d'intervenció

1. Es mantindrà la parcel·lació històrica de l'entorn.
2. Seran mantingudes les alineacions històriques de l'edificació conservades fins a l'actualitat. Es prohibeixen les reculades i patis a fatxada diferents dels tradicionals.

3. Els edificis tradicionals de l'entorn, anteriors a 1940, pel seu valor ambiental d'una arquitectura i tipologia que el caracteritza, hauran de mantindre les façanes visibles des de la via pública, preservant i restaurant els caràcters originaris. S'inclou en esta protecció el dipòsit d'aigua de 1960 situat al vessant sud del turó del castell.

4. L'altura reguladora del cos principal, definida segons el Reglament de Zones d'Ordenació Urbanística de la Comunitat Valenciana, serà la mateixa de l'edifici actualment existent en els edificis anteriors a 1940. En la resta d'edificis, de nova planta, el nombre de plantes permeses per al cos principal, sempre amb una tipologia d'ocupació tradicional, és de dos (planta baixa més una). Es permetrà la sobreelevació, si és el cas, fins a arribar a dos plantes (planta baixa més una). Queden prohibits els semisoterranis (la cota de paviment de planta baixa serà igual o inferior a 19 cm respecte a la cota de la vorera en el punt mitjà de la fatxada).

5. Els edificis que superen este nombre de plantes es regiran pel règim fora d'ordenació. A este efecte, en els supòsits que concluga la seua vida útil, es pretenguen obres de reforma de transcendència equiparable a la reedificació, una remodelació amb eliminació de les plantes superiors o una substitució voluntària d'estos, li seran aplicables les ordenances de protecció d'esta normativa. Tot això sense perjudi de la possible aplicació de l'article 21 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià a estos immobles.

6. L'altura de cornisa màxima és de 6,5 m per a dos plantes i 3,50 m per a una planta.

7. Les cobertes, d'acord amb la tipologia de la zona, seran inclinades a dos aigües, d'un pendent entre el 32 i el 35 %, amb 6 m de profunditat màxima per faldó. Es cobriran amb teula àrab de color fang natural sense esmalts ni pigments. Si la teula és nova, es preferirà amb un acabat envellit. Es prohibeix l'acabat amb peces de fibrociment o semblant, així com les làmines asfàltiques vistes amb acabat metal·litzat i qualsevol tipus de xapa. Es permet que una part de la coberta siga aterassada després del cavallet format pels vessants a dos aigües a partir de cada possible front de fatxada, al cos principal de l'edifici, la profunditat edificable de la qual oscil·larà entre 8 i 11 m. La superfície aterassada

de cultura. La autorització se emetrà aplicando los criterios de este decreto, y en su defecto, los enumerados en los artículos 38 y 39 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano.

La propuesta de intervención deberá definir su alcance e ir acompañada de la documentación técnica oportuna. También deberá especificar la ubicación parcelaria, así como adjuntar las fotografías que permitan constatar la situación actual y su transcendencia patrimonial.

Artículo 4. Excepciones al régimen general de intervenciones

Sin perjuicio de lo dispuesto en los dos párrafos precedentes, no necesitarán autorización previa de la Conselleria competente en materia de Cultura las actuaciones que no comporten afección a los valores protegidos por la presente normativa y carezcan de transcendencia patrimonial, como sería el caso de las habilitaciones interiores de los inmuebles que no afecten a su percepción exterior y aquellas otras que se limiten a la conservación, reposición y mantenimiento de elementos preexistentes, sean reversibles y no comporten alteración de la situación anterior.

El Ayuntamiento, en estos supuestos, comunicará a la conselleria competente en materia de Cultura las licencias u cualesquiera otros actos administrativos adoptados dentro de los diez días siguientes a la concesión o su dictado, acompañando necesariamente a la anterior comunicación informe motivado del técnico municipal que certifique su falta de transcendencia patrimonial y la ausencia de afección a valores protegidos por esta normativa.

Artículo 5. Actuaciones ilegales

La contravención de lo previsto en los artículos precedentes, determinará la responsabilidad del Ayuntamiento o de los promotores en los términos establecidos en el artículo 37 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano.

Artículo 6. Régimen general de intervención

1. Se mantendrá la parcelación histórica del entorno.
2. Serán mantenidas las alineaciones históricas de la edificación conservadas hasta la actualidad. Se prohíben los retranqueos y patios a fachada distintos a los tradicionales.

3. Los edificios tradicionales del entorno, anteriores a 1940, por su valor ambiental de una arquitectura y tipología que caracteriza al mismo, deberán mantener las fachadas visibles desde la vía pública, preservando y restaurando los caracteres originarios de las mismas. Se incluye en esta protección el depósito de agua de 1960 situado en la ladera sur del cerro del castillo.

4. La altura reguladora del cuerpo principal, definida según el Reglamento de Zonas de Ordenación Urbanística de la Comunidad Valenciana, será la misma del edificio actualmente existente en los edificios anteriores a 1940. En el resto de edificios, de nueva planta, el número de plantas permitidas para su cuerpo principal, siempre con una tipología de ocupación tradicional, es de dos (planta baja más una) permitiéndose la sobreelevación, en su caso, hasta alcanzar dos plantas (planta baja más una). Quedan prohibidos los semisótanos (cota de pavimento de planta baja será igual o inferior a 19 cm respecto a la cota de la acera en el punto medio de la fachada).

5. Los edificios que superen este número de plantas se regirán por el régimen Fuera de ordenación. A tal efecto, en los supuestos de que concluya su vida útil, se pretendan obras de reforma de transcendencia equiparable a la reedificación, una remodelación con eliminación de las plantas superiores, o una sustitución voluntaria de los mismos, le serán de aplicación las ordenanzas de protección de esta normativa. Todo ello sin perjuicio de la posible aplicación del art. 21 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano a estos inmuebles.

6. La altura de cornisa máxima es de 6,5 m para dos plantas y 3,50 m para una planta.

7. Las cubiertas, de acuerdo con la tipología de la zona, serán inclinadas a dos aguas de una pendiente entre el 32 y el 35 % con 6 m de profundidad máxima por faldón. Se cubrirán con teja árabe de color barro natural sin esmaltes ni pigmentos. Si la teja es nueva se preferirá con un acabado envejecido. Se prohíbe el acabado con piezas de fibrocemento o similar así como las láminas asfálticas vistas con acabado metalizado y cualquier tipo de chapa. Se permite que una parte de la cubierta sea aterrazada tras el caballete formado por las vertientes a dos aguas a partir de cada posible frente de fachada, en el cuerpo principal del edificio, cuya profundidad edificable oscilará entre 8 y 11 m. La

representarà com a màxim el 40 % de la superfície total de la coberta, sempre que s'ubique a les zones interiors de la parcel·la i no a les dos primeres crugies. Es pavimentarà amb revestiment discontinu amb un material ceràmic la tonalitat del qual no desentone dins de la totalitat del conjunt de les teulades de la població, perquè no es veja afectada la visió del poble des dels carrers alts o els cims de la contornada. Es prohibeixen les mansardes.

8. Les noves edificacions s'adequaran amb caràcter estètic a la tipologia i els acabats tradicionals de Castalla i la fatxada atindrà les disposicions següents:

– La longitud dels ràfols estarà compresa entre 30 i 75 cm, amb els materials i disposició propis de les edificacions tradicionals de Castalla.

– Impostes, motlures, bandes, faixes, acabaments ornamentals i la resta d'elements compositius amb una longitud màxima de vol de 15 cm.

– Buits de fatxada de proporció vertical, amb la possible excepció de plantes baixes o cambres segons la tipologia compositiva del municipi.

– Balcons de barana metàl·lica, evitant perfils buits d'acer o alumini, amb amplària màxima de vol de 40 cm, 15 cm de cantell i longitud màxima d'1,80 m. Es prohibeixen els miradors.

– A les fatxades que donen a la via pública, els tancaments seran de fusta i es prohibeixen les persianes, excepte les persianetes exteriors enrotllables tradicionals. Es recomanen les contrafinestres.

9. L'ús permès en esta zona serà predominantment residencial. S'admetran també els usos següents, sempre que mostren la compatibilitat amb les arquitectures tradicionals de la zona: ús comercial o de servicis, locals d'oficina, magatzems, tallers artesans, equipament, hostaleria, despachos professionals.

10. A fi de conservar el paisatge tradicional del castell al sòl no edificat del turó i els seus vessants, no es permetrà cap edificació per a qualsevol ús. Es permetran els usos agrícoles i forestals tradicionalment establits en este enclavament, així com zones verdes la configuració de les quals s'inspire en aquells.

Article 7. Preservació de la silueta paisatgística i de la imatge arquitectònica

Totes les actuacions que puguen tindre incidència sobre la percepció correcta i la dignitat en l'estima de l'escena o paisatge del monument i el seu entorn, com seria el cas de l'afecció dels espais lliures per actuacions de reurbanització, enjardinament o plantació d'arbres, provisió de mobiliari urbà, assignació d'ús i ocupacions de la via pública, etc., o com podria ser-ho també l'afecció de la imatge arquitectònica de les edificacions per tractament de color, implantació de rètols, marquesines, tendals, instal·lacions vistes, antenes, etc., o qualsevol altres de caràcter i conseqüències semblants, hauran de sotmetre's a autorització de la conselleria competent en matèria de cultura, que resoldrà d'acord amb les determinacions de la llei i els criteris de percepció i dignitat abans esmentats.

Article 8. Elements impropis

Queda proscriu la introducció d'anuncis o publicitat exterior (excepte cartells informatius dels noms i les activitats dels edificis), en qualsevol de les seues acepcions, que irrompa en la dita escena urbana, excepte la d'activitats culturals o esdeveniments festius que, de manera ocasional, reversible i per temps limitat sol·licite i obtinga autorització expressa.

Article 9. Béns de rellevància local

S'assenyalen com a béns de rellevància local els següents, adscriuint-los a les tres categories que a continuació s'indiquen:

a) amb la categoria de Monument d'Interés Local:

– Ermita de la Sang, església de l'antiga vila de Castalla sítia junt al portal de pujada al castell.

b) Amb la categoria d'Espai Etnològic d'Interés Local:

– Els panells ceràmics:

– *Sant Roc*, c/ Punta de la Peña, 23 (any 1887).

– *Santa Maria Magdalena*, pl. de la Magdalena (s. XIX).

Els tres anteriors per l'atribució genèrica que efectua la disposició addicional quinta de la Llei 5/2007, de 9 de febrer, per la qual es va

superfície aterrazada representarà como máximo el 40 % de la superficie total de cubierta, siempre que se ubique en las zonas interiores de la parcela y no en las dos primeras crujías. Se pavimentará con revestimiento discontinuo con un material cerámico cuya tonalidad no desentone dentro de la totalidad del conjunto de los tejados de la población, para que no se vea afectada la visión del pueblo desde las calles altas o las cumbres de los alrededores. Se prohíben las mansardas.

8. Las nuevas edificaciones se adecuarán con carácter estético a la tipología y acabados tradicionales de Castalla atendiendo la fachada a las siguientes disposiciones:

– La longitud de los aleros estará comprendida entre 30 y 75 cm con los materiales y disposición propios de las edificaciones tradicionales de Castalla.

– Impostas, molduras, recercados, cinchos, remates ornamentales y demás elementos compositivos con una longitud máxima de vuelo de 15 cm.

– Huecos de fachada de proporción vertical, con la posible excepción de plantas bajas o cambras según la tipología compositiva del municipio.

– Balcones de barandilla metálica, evitando perfiles huecos de acero o aluminio, con anchura máxima de vuelo de 40 cm, 15 cm de canto y longitud máxima de 1.80 m. Se prohíben los miradores.

– En las fachadas recayentes a vía pública, las carpinterías serán de madera y se prohíben las persianas, salvo las persianillas exteriores enrollables tradicionales. Se recomiendan las contraventanas.

9. El uso permitido en esta zona será predominantemente residencial. Se admitirán también los siguientes usos, siempre que muestren su compatibilidad con las arquitecturas tradicionales de la zona: uso comercial o de servicios, locales de oficina, almacenes, talleres artesanos, equipamiento, hostelería, despachos profesionales.

10. A fin de conservar el paisaje tradicional del castillo en el suelo no edificado del cerro y sus vertientes, no se permitirá edificación alguna para cualquier uso, permitiéndose los usos agrícolas y forestales tradicionalmente establecidos en este enclave así como zonas verdes cuya configuración se inspire en aquellos.

Artículo 7 Preservación de la silueta paisajística y de la imagen arquitectónica

Todas las actuaciones que puedan tener incidencia sobre la correcta percepción y la dignidad en el aprecio de la escena o paisaje del monumento y su entorno, como sería el caso de la afección de los espacios libres por actuaciones de reurbanización, ajardinamiento o arbolado, provisión de mobiliario urbano, asignación de uso y ocupaciones de la vía pública, etc., o como podría serlo también la afección de la imagen arquitectónica de las edificaciones por tratamiento de color, implantación de rótulos, marquesinas, toldos, instalaciones vistas, antenas, etc., o cualesquiera otros de similar corte y consecuencias, deberán someterse a autorización de la Conselleria competente en materia de Cultura, que resolverá con arreglo a las determinaciones de la ley y los criterios de percepción y dignidad antes aludidos.

Artículo 8. Elementos impropios

Queda proscriu la introducció d'anuncis o publicitat exterior (excepto carteles informativos de los nombres y actividades de los edificios), en cualquiera de sus acepciones, irrompa en dicha escena urbana, salvo la de actividades culturales o eventos festivos que, de manera ocasional, reversible y por tiempo limitado solicite y obtenga autorización expresa.

Artículo 9. Bienes de Relevancia Local

Se señalan como Bienes de Relevancia Local los siguientes, adscribiéndolos a las tres categorías que a continuación se relacionan:

a) con la categoría de Monumentos de Interés Local:

– Ermita de la Sang, iglesia de la *Antigua Vila* de Castalla sita junto al portal de subida al castillo.

b) Con la categoría de Espacios Etnológicos de Interés Local:

– Los paneles cerámicos:

– *San Roque*. C/ Punta de la Peña, 23 (año 1887).

– *Santa María Magdalena*. Pl. de la Magdalena (s. XIX).

Los tres anteriores por la atribución genérica que efectúa la Disposición Adicional 5.ª de la Ley 5/2007, de 9 de febrero, por la que se modi-

modificar la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià i que ara s'eleva a definitiva.

-El dipòsit d'aigua de 1928
 -Marges i bancals de cultiu tradicionals, elaborats en pedra seca, i presents al turó des del segle XIX, almenys.

c) Amb la categoria d'Espai de Protecció Arqueològica:

-El jaciment arqueològic del Dipòsit Vell. Este assentament, datat en el segon mil·lenni a. C., està en el vessant sud del turó del castell (al costat de dipòsit d'aigua de 1960).

-L'antiga vila, el Fossar Vell i altres estructures associades com a assentament medieval original de la població.

El règim d'intervencions patrimonialment admissibles en els béns de rellevància local seleccionats en esta resolució serà l'establert en la corresponent fitxa de catàleg. Si este últim no està adaptat al Decret 62/2011, de 20 de maig, del Consell, pel qual es regula el procediment de declaració i el règim de protecció dels béns de rellevància local, resultarà d'aplicació el règim tutelar que estableix l'article 10 d'este últim decret.

Article 10. Patrimoni arqueològic

En qualsevol intervenció que afecte el subsòl de l'immoble o el seu entorn de protecció, resultarà aplicable el règim tutelar establert en l'article 62 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, per a la salvaguarda del patrimoni arqueològic.

Article 11. Actuacions il·legals

La contravenció del que preveu esta normativa determinarà la il·legalitat de l'actuació amb la consegüent restitució dels valors afectats, si és el cas, i la responsabilitat dels seus causants en els termes establerts en l'article 37 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià.

ficó la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano y que ahora se eleva a definitiva.

- El depósito de agua de 1928
 - Márgenes y bancales de cultivo tradicionales, elaborados en piedra en seco, y presentes en el cerro desde el siglo XIX, al menos.

c) Con la categoría de Espacio de Protección Arqueológica:

- El yacimiento arqueológico del Depósito Viejo, Dipòsit Vell. Este asentamiento, datado en el II milenio a.C., en encuentra en la ladera sur del cerro del castillo (junto al depósito de agua de 1960).

- La Antigua Vila, el Fossar Vell y otras estructuras asociadas como asentamiento medieval original de la población.

El régimen de intervenciones patrimonialmente admissibles en los bienes de Relevancia Local seleccionados en la presente resolución, será el establecido en la correspondiente ficha de Catálogo. De no encontrarse adaptado este último al Decreto 62/2011, de 20 de mayo, del Consell, por el que se regula el procedimiento de declaración y el régimen de protección de los bienes de relevancia local, resultará de aplicación a los mismos el régimen tutelar que establece el art. 10 de este último Decreto.

Artículo 10. Patrimonio arqueológico

En cualquier intervención que afecte al subsuelo del inmueble o su entorno de protección, resultará de aplicación el régimen tutelar establecido en el artículo 62 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, para la salvaguarda del patrimonio arqueológico.

Artículo 11. Actuaciones ilegales

La contravención de lo previsto en la presente normativa, determinará la ilegalidad de la actuación con la consiguiente restitución de los valores afectados en su caso y la responsabilidad de sus causantes en los términos establecidos en el artículo 37 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano.

ANNEX IV / ANEXO IV
 Delimitació gràfica / Delimitación gráfica

